

15 Οκτωβρίου, 2009

Πρόεδρο και Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής
Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
Βουλή των Αντιπροσώπων,
1402 Λευκωσία

**Εισηγήσεις – παρατηρήσεις – σχόλια της ΚΥΣΟΑ αναφορικά με το Νομοσχέδιο «ο
περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα
(Ειδικές Διατάξεις) Νόμος του 2009»**

Ύστερα από συζήτηση του περιεχομένου του πιο πάνω Νομοσχεδίου στην ΚΥΣΟΑ, η
Συνομοσπονδία μας έχει διαμορφώσει τις εισηγήσεις, παρατηρήσεις και σχόλια που
εκθέτουμε πιο κάτω:

1. Καθορισμός δικαιούχων (ορισμός αναπηρίας):

(α) Δε συμφωνούμε να περιληφθεί ο ορισμός της αναπηρίας στο Νομοσχέδιο, όπως
αυτός έχει διατυπωθεί στον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο του 2000, όπως
τροποποιήθηκε, γιατί:

- Ο ορισμός αυτός αναφέρεται σαφώς και ρητά στην «ποιότητα ζωής» γενικά των
ατόμων με αναπηρία και όχι στην επαγγελματική τους αποκατάσταση, στην
οποία αποκλειστικά και μόνο σκοπεί το προτεινόμενο Νομοσχέδιο για
ποσόστωση υπέρ των ατόμων με αναπηρία.

- Άλλωστε, ήταν εξ αρχής η θέση της Συνομοσπονδίας μας ότι ο ευρύτατος αυτός ορισμός στον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο μπορεί να ερμηνευθεί ότι περιλαμβάνει και ένα σωρό χρόνιες ασθένειες, π.χ. διαβητικούς, υπερτασικούς κ.α., με αρνητικές επιπτώσεις για τα άτομα με αναπηρία, τα οποία έχουν μόνιμη και προεξέχουσα ανάγκη λήψης τέτοιων μέτρων τόσο αναφορικά με την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τους, όσο και σε όλους και σε καθένα χωριστά τους τομείς της κοινωνικής ζωής με τη θέσπιση ειδικών νομοθετικών και άλλων ρυθμίσεων. Η Συνομοσπονδία μας, βέβαια, δεν έχει καμιά ένσταση να βοηθηθούν και να στηριχθούν και τα εν λόγω άτομα με χρόνιες ή και άλλες ασθένειες, αν τούτο είναι η πολιτική βούληση του Κράτους, όμως η θέση μας είναι πως οι εν λόγω νομοθετικές ή άλλες ρυθμίσεις θα πρέπει, σε τέτοια περίπτωση, να διευρυνθούν τόσο πολύ, ώστε να μην έχουν δυσμενείς ή αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτισμική ζωή των ατόμων με μόνιμες και διαρκείς αναπηρίες και όχι απλά ασθένειες. Η απόφαση του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) ημερ. 11^{ης} Ιουλίου 2006, Sonia Chacon Navas V. Eurest Colectividades SA, πιστεύουμε ότι δεν αποφασίζει το θέμα των χρόνιων ασθενειών, ότι δηλαδή δεν αποτελούν αναπηρία. Στην εν λόγω υπόθεση επρόκειτο απλά για μια εργαζόμενη γυναίκα, η οποία είχε λάβει άδεια ασθενείας που είχε διαρκέσει για ορισμένους μήνες και απολύθηκε από τον εργοδότη της. Το ΔΕΚ στην απόφασή του τονίζει ότι δεν βρίσκονταν καν ενώπιον του Δικαστηρίου τα απαραίτητα στοιχεία για καθορισμό του είδους της ασθένειας που υπέφερε η εν λόγω εργαζόμενη και ούτε στοιχεία αναφορικά με τυχόν ανικανότητες ή περιορισμό των λειτουργιών που δυνατό να είχε.
- Τα πιο πάνω συνηγορούν, εισηγούμαστε, υπέρ της απόρριψης του ευρύτατου ορισμού της αναπηρίας που περιλαμβάνεται στον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο. Όλα αυτά τα είχαμε επισημάνει ήδη, η Συνομοσπονδία μας, από το 1999, με υπόμνημά μας προς την Επιτροπή Εργασίας της Βουλής των Αντιπροσώπων κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου, το οποίο ψηφίστηκε σε Νόμο, δηλαδή στον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο του 2000.
- Για τη διατύπωση του ορισμού της αναπηρίας για σκοπούς επαγγελματικής αποκατάστασης με ποσόστωση των ατόμων με αναπηρία θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι ο ίδιος ο Νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν διατύπωσε και δεν έδωσε κανένα ορισμό για την αναπηρία στην ίδια την Οδηγία

2000/78/EK, όπως αναφέρεται και στην πιο πάνω απόφαση του ΔΕΚ. Επίσης, ορισμός της αναπηρίας δεν δίδεται και στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Ο ορισμός της αναπηρίας που έχει δοθεί στον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο στην Κύπρο, στο άρθρο 2 του Νόμου, είναι ένας ορισμός που εγκρίθηκε από το Νομοθέτη της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά, ασφαλώς, όχι για να απαγορεύσει διαφοροποιήσεις στις διάφορες αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις ανάλογα με τη φύση της αναπηρίας και τις συγκεκριμένες περιοριστικές συνέπειές της στους διάφορους τομείς της ζωής. Δε συμφωνούμε δηλαδή με την άποψη ότι, αν περιοριστεί ο ορισμός της ποσόστωσης και επομένως το πεδίο εφαρμογής της σε συγκεκριμένης φύσης αναπηρίες, τούτο θα αποτελεί ή πιθανό να αποτελέσει δυσμενή διάκριση μεταξύ των ατόμων με αναπηρία κατά παραβίαση της αρχής της μη διάκρισης. Διαφορετικά, με την ίδια λογική, αποτελεί δυσμενή διάκριση κάθε νομοθετική ρύθμιση που ήδη βρίσκεται σε ισχύ και παρέχει στήριξη σε άτομα με συγκεκριμένης φύσης αναπηρία για συγκεκριμένο σκοπό εξάλειψης ή μείωσης των περιορισμών που πηγάζουν από τη φύση της αναπηρίας τους, π.χ. ο Νόμος για το επίδομα διακίνησης σε άτομα με αναπηρία για συγκεκριμένο σκοπό, το επίδομα βαριάς κινητικής αναπηρίας, η ετήσια χορηγία για άτομα με οπτική αναπηρία και άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις ή και διοικητικές αποφάσεις, σχέδια ή μέτρα, όπως είναι το Σχέδιο Οικονομικής Βοήθειας για την Αγορά Αυτοκινήτου από Άτομα με Αναπηρία που η φύση της αναπηρίας τους επιβάλλει την απόκτηση και χρήση ιδιωτικού αυτοκινήτου κλπ. Αντίθετα, η ευρύτητα του ορισμού που έχει δώσει ο Κύπριος Νομοθέτης στην αναπηρία στο άρθρο 2 του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου έχει την έννοια και παρέχει τη δυνατότητα στην Πολιτεία μας και την ενθαρρύνει να προβαίνει σε νομοθετικές ρυθμίσεις και άλλες ρυθμίσεις ή διαδικασίες για στήριξη ατόμων που λόγω σωματικών, νοητικών ή και ψυχικών περιορισμών, έστω και λόγω χρόνιων παθήσεων ή και ασθενειών ακαθόριστης διάρκειας, αντιμετωπίζουν προβλήματα και δυσκολίες σε συγκεκριμένους τομείς ή τομέα της ζωής. Αν επικρατήσει η αντίθετη άποψη, τότε θα είναι αναπόφευκτο ότι το Κυπριακό Κράτος δε θα μπορεί να λαμβάνει οποιαδήποτε μέτρα ή να προβαίνει σε νομοθετικές ή άλλες ρυθμίσεις, αν δεν περιλαμβάνονται σε αυτές όλα τα άτομα με αναπηρία, όπως αυτά ορίζονται στον ορισμό του άρθρου 2 του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου του 2000, όπως τροποποιήθηκε, πράγμα που οδηγεί, ασφαλώς, σε άτοπα αποτελέσματα και που δε συμβαίνει σε καμιά χώρα του κόσμου, ούτε και προβλέπεται από την ίδια την Οδηγία 2000/78/EK.

Η εν λόγω Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2000/78/EK καθιερώνει την αρχή της μη διάκρισης, αλλά μόνο «**λόγω αναπηρίας**». Επομένως, οποιαδήποτε νομοθετική ή άλλη ρύθμιση για τη στήριξη ατόμων με ορισμένης φύσης αναπηρία δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δυσμενής διάκριση για άλλα άτομα που περιλαμβάνονται στον ορισμό της αναπηρίας του άρθρου 2 του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου, γιατί η διαφοροποίηση αυτή δεν οφείλεται στη δική τους αναπηρία. Τούτο έχει διευκρινιστεί με σαφήνεια από την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην απάντησή της προς τη Συνομοσπονδία μας (ΚΥΣΟΑ) σε δυο παράπονα/καταγγελίες που είχαμε υποβάλει για μη ορθή εναρμόνιση της εν λόγω Οδηγίας στην κυπριακή νομοθεσία αναφορικά με την υποχρέωση των εργοδοτών να παρέχουν εύλογες διευκολύνσεις και προσαρμογές στο χώρο της εργασίας, γιατί ο Νόμος περί Ατόμων με Αναπηρίες παρέπεμπε το θέμα στο μέλλον με τη λήψη μελλοντικών νομοθετικών μέτρων και η δεύτερη καταγγελία/παράπονο της ΚΥΣΟΑ ήταν ότι δημιουργείται και υπάρχει δυσμενής διάκριση σε βάρος των υπόλοιπων ατόμων με αναπηρία, τα οποία δεν περιλαμβάνονταν στο σχετικό Νόμο που παρείχε ποσόστωση στην εργοδότηση υπέρ μόνο των παθόντων και μάλιστα και υπέρ ατόμων που δεν είχαν καμιά αναπηρία. Στο πρώτο σκέλος του υπομνήματος/καταγγελίας της Συνομοσπονδίας μας δικαιωθήκαμε απόλυτα και η Επιτροπή με σχετική έκθεσή της προς το Υπουργείο Εξωτερικών ζήτησε και πετύχαμε την τροποποίηση στο Νόμο περί Ατόμων με Αναπηρίες αναφορικά με τα μέτρα και προσαρμογές που οφείλουν να λαμβάνουν οι εργοδότες στο χώρο εργασίας ώστε να ισχύουν άμεσα. Στο δεύτερο σκέλος, όμως, του υπομνήματός μας η απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν ότι με το Νόμο για ποσόστωση υπέρ ορισμένων μόνο ατόμων με αναπηρία και ατόμων χωρίς αναπηρία, δεν παραβιάζεται η αρχή της μη διάκρισης μεταξύ των ατόμων με αναπηρία, γιατί ακριβώς η εν λόγω διαφοροποίηση υπέρ των ατόμων εκείνων δε γίνεται λόγω της αναπηρίας των υπόλοιπων ατόμων με αναπηρία που δεν περιλαμβάνονται στην εν λόγω νομοθετική ρύθμιση, αλλά στο ότι η Πολιτεία ήθελε και έκρινε ότι θα έπρεπε να στηρίξει ορισμένη ομάδα πολιτών για συγκεκριμένους λόγους.

Άρα, η Συνομοσπονδία μας δεν μπορεί να δεχθεί την άποψη ότι θα δημιουργηθεί ή ίσως να δημιουργηθεί δυσμενής διάκριση μεταξύ των ατόμων με αναπηρία, αν δεν περιληφθούν στο προτεινόμενο Νομοσχέδιο για ποσόστωση στην εργοδότηση τους όλα τα άτομα με αναπηρία σύμφωνα με τον ευρύτερο ορισμό της αναπηρίας και του αναπήρου στο άρθρο 2 του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου. Άλλωστε και επιπρόσθετα, ο ίδιος ο εν λόγω Νόμος περί Ατόμων με Αναπηρίες προβαίνει σε τέτοιες διαφοροποιήσεις ανάλογα με τη φύση της αναπηρίας και τους σκοπούς που επιδιώκει η

συγκεκριμένη ρύθμιση, όπως είναι οι διατάξεις στο άρθρο 4 του εν λόγω Νόμου για τα άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες για τα οποία προβλέπεται συγκεκριμένη κρατική στήριξη. Επίσης, το άρθρο 8 του ίδιου Νόμου προνοεί συγκεκριμένες διευκολύνσεις για άτομα με ακουστική αναπηρία στις τηλεπικοινωνίες και στην πληροφόρηση, περιλαμβανομένης και της νοηματικής γλώσσας στους τηλεοπτικούς σταθμούς.

(β) Ο προτεινόμενος ορισμός της αναπηρίας στο Νομοσχέδιο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων παρουσιάζει μεν αρκετά από τα μειονεκτήματα ή και κινδύνους, όπως, κατά την άποψή μας, συμβαίνει με τον πρώτο πιο πάνω προτεινόμενο ορισμό της αναπηρίας, όμως έχει ορθότερη βάση, γιατί χρησιμοποιεί ως αποκλειστικό κριτήριο τη μείωση ουσιωδώς των ευκαιριών και της δυνατότητας επαγγελματικής αποκατάστασης του ατόμου με αναπηρία. Παρόλο τούτο, όμως, είναι ένας γενικός και ευρύς ορισμός της αναπηρίας με μόνο γενικές και ακαθόριστες έννοιες, που η εφαρμογή του θα εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από την καλή θέληση, την αντίληψη, την εμπειρία, την ειδικότητα και τις ειδικές γνώσεις που θα κατέχει το όργανο που θα εφαρμόζει τον ορισμό αυτό. Τούτο εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους, νομίζουμε, ανομοιομορφίας στην εφαρμογή του εν λόγω ορισμού και αυθαιρεσιών εκούσια ή και ακούσια. Τέτοιοι γενικοί ορισμοί της αναπηρίας έχουν τα μειονεκτήματα στα οποία ήδη έχουμε αναφερθεί πιο πάνω, εκτός αν περιοριστούν ακόμα περισσότερο στην ευρύτητα τους και στις ακαθόριστες και γενικές έννοιες που περιλαμβάνουν και συνδυαστούν με συγκεκριμένης φύσης αναπηρίες που θα κατονομάζονται ενδεικτικά (όχι περιοριστικά) στον ορισμό που θα συμφωνηθεί στο προτεινόμενο νομοσχέδιο για την ποσόστωση. Ορισμένες παρατηρήσεις που έχουμε για τον εν λόγω προτεινόμενο ορισμό της αναπηρίας, που πιστεύουμε ότι στηρίζουν την άποψή μας είναι:

- Η αναφορά στον εν λόγω ορισμό ότι αναπηρία σημαίνει «οποιασδήποτε μορφής ανεπάρκεια ή μειονεξία η οποία προκαλεί μόνιμο ή απροσδιόριστης διάρκειας σωματικό, διανοητικό ή ψυχικό περιορισμό στο άτομο...». Η ευρεία και γενική αυτή έννοια αφήνει περιθώρια διαφορετικών ερμηνειών και εφαρμογών, που φτάνουν μέχρι και την περίληψη στην έννοια της αναπηρίας και χρόνιων ασθενειών ή και απροσδιόριστης διάρκειας ανεπάρκειας λειτουργιών, αρκεί αυτές να προκαλούν απροσδιόριστης διάρκειας σωματικό, διανοητικό ή ψυχικό περιορισμό. Πιστεύουμε πως με αυτή και μόνο τη γενική και ακαθόριστη έννοια δημιουργείται ο σοβαρότατος κίνδυνος ανομοιομορφίας στην εφαρμογή

του ορισμού της αναπηρίας και σοβαρών διαφορών και διαφοροποιήσεων στο περιεχόμενο των εν λόγω εννοιών και φράσεων.

(γ) Με όλα που εκθέτουμε πιο πάνω αναφορικά με τον προτεινόμενο ορισμό της αναπηρίας στο Νομοσχέδιο διαβούλευσης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δεν θα πρέπει να εκληφθεί ότι αντιτιθέμεθα και δεν συμφωνούμε με την περίληψη στον ορισμό της αναπηρίας που θα συμφωνηθεί να διατυπωθεί στο προτεινόμενο Νομοσχέδιο για την ποσόστωση, να περιληφθεί και μια ευρύτερη έννοια, όσο το δυνατό όμως σαφής και όσο γίνεται ευκολότερη στην ομοιόμορφη εφαρμογή της, πέρα από τον καθορισμό στον εν λόγω ορισμό της αναπηρίας συγκεκριμένης φύσης αναπηριών που αναμφισβήτητα χρήζουν ευκαιριών και προτεραιότητας απασχόλησης λόγω του αναντίλεκτου αισθητά περιορισμένου πεδίου βιοποριστικής δραστηριότητας που συνεπάγονται οι συγκεκριμένες αναπηρίες.

(δ) Η άποψη και εισήγηση της Συνομοσπονδίας μας είναι ότι θα ήταν ορθότερο, προτιμότερο και ενδείκνυται να ακολουθήσουμε στον προτεινόμενο Νόμο για ποσόστωση τη δομή του ορισμού της αναπηρίας που παρέχεται στο εδάφιο (3) του άρθρου 44 του περί της Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν.1/1990 όπως τροποποιήθηκε), με τις ανάλογες επιβαλλόμενες προσθήκες και τροποποιήσεις που να ανταποκρίνονται στις συμφωνημένες κατευθυντήριες γραμμές και αρχές που εξάγονται ή θα εξαχθούν. Δηλαδή να εκτεθούν πρώτα όλες οι συγκεκριμένης φύσης αναπηρίες, για τις οποίες δεν υπάρχει αμφισβήτηση ότι θα πρέπει να περιληφθούν στον ορισμό της αναπηρίας για την προτεινόμενη ποσόστωση στην εργοδότηση και στη συνέχεια να διατυπωθεί ο γενικότερης φύσης και διατύπωσης ορισμός, ο οποίος να παρέχει τη δυνατότητα στο διορίζον όργανο, με όσο το δυνατό πιο ακίνδυνο τρόπο, να αποφασίζει κατά πόσο μια συγκεκριμένη περίπτωση αναπηρίας, θα μπορούσε να ενταχθεί στον ορισμό της αναπηρίας και κατά συνέπεια το άτομο που τη φέρει να τύχει της προτεραιότητας κατά ποσόστωση.

Θα πρέπει να σημειωθεί και να ληφθεί πολύ σοβαρά υπόψη ο ορισμός του «αναπήρου προσώπου» για σκοπούς επαγγελματικής αποκατάστασης, όπως αυτός διατυπώνεται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Επαγγελματική Αποκατάσταση Αναπήρων Προσώπων του ILO, η οποία έχει κυρωθεί στην Κύπρο με τον Κυρωτικό Νόμο 42/1987. Επομένως, ο εν λόγω ορισμός της αναπηρίας που προβλέπει η εν λόγω κυρωθείσα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων Ευρωπαϊκή Σύμβαση, δεν μπορεί να παραγνωριστεί και να

μην περιληφθεί στον ορισμό της αναπηρίας για την ποσόστωση στην εργοδότηση των ατόμων με αναπηρία, γιατί ο Νόμος που θα θεσπιστεί για την ποσόστωση με το προτεινόμενο Νομοσχέδιο είναι Νόμος του κοινού Νομοθέτη (της Βουλής των Αντιπροσώπων), ενώ ο ορισμός της αναπηρίας της εν λόγω Ευρωπαϊκής Σύμβασης που κυρώθηκε με το Νόμο 42/1987 είναι υπέρτερης νομικής ισχύος στην κλίμακα των πηγών του Κυπριακού Δικαίου. Δηλαδή δεν μπορεί οποιοσδήποτε απλός Νόμος, όπως είναι ο προτεινόμενος για ποσόστωση στην παρούσα περίπτωση, να είναι αντίθετος ή να μην συνάδει με τον Κυρωτικό Νόμο της εν λόγω Ευρωπαϊκής Σύμβασης. Άρα, στον ορισμό της αναπηρίας, στο προτεινόμενο Νομοσχέδιο, είναι αναγκαίο να περιλαμβάνεται και ο γενικότερος ορισμός της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Επαγγελματική Αποκατάσταση Αναπήρων Προσώπων, όπως κυρώθηκε με τον Κυρωτικό Νόμο 42/1987. Πάντως, ο εν λόγω ορισμός είναι πραγματικά ένας πετυχημένος ορισμός της αναπηρίας, τόσο από νομικής όσο και από πραγματικής πλευράς, παρέχοντας και τη νομική και πραγματική αιτιολογία που διαφοροποιεί τα άτομα με αναπηρία για σκοπούς επαγγελματικής αποκατάστασης από όλες τις άλλες ομάδες πολιτών, θέτοντας πραγματικά το δάκτυλο στον τύπο των ήλων. Η εν λόγω Ευρωπαϊκή Σύμβαση ορίζει σχετικά:

«Για τους σκοπούς αυτής της Σύμβασης, ο όρος «ανάπηρο πρόσωπο» σημαίνει άτομο του οποίου οι προοπτικές εξεύρεσης και διατήρησης κατάλληλης απασχόλησης καθώς και επαγγελματικής ανέλιξης σ' αυτή είναι αισθητά μειωμένες συνεπεία ενός προσηκόντως αναγνωρισμένου σωματικού ή πνευματικού μειονεκτήματος».

Καταλήγω ότι στον ορισμό της αναπηρίας στο Νομοσχέδιο για ποσόστωση θα πρέπει πρώτα να κατονομαστούν οι γνωστές και μη αμφισβητούμενες αναπηρίες που χρήζουν διαφορετικής νομοθετικής ρύθμισης για σκοπούς εργοδότησης και απασχόλησης και στο τέλος να προστεθεί η γενικότερης φύσης έννοια της Ευρωπαϊκής Σύμβασης, που έχει εκτεθεί πιο πάνω, με τις αναγκαίες τροποποιήσεις, σύμφωνα με την πολιτική βούληση του Κράτους, ώστε να μπορούν να περιληφθούν στον ορισμό της αναπηρίας και στα ευεργετήματα της ποσόστωσης και άτομα με αναπηρίες που έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην εργοδότηση και η αναπηρία τους περιορίζει αισθητά το πεδίο βιοποριστικής τους δραστηριότητας.

Συμπερασματικά, εισηγούμαστε για τον ορισμό της αναπηρίας στον προτεινόμενο Νόμο τη δομή του ορισμού της αναπηρίας στο άρθρο 44 (3) του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν.1/1990), αφού προστεθούν πρώτα τα είδη και η φύση των αναπηριών

που θα συμφωνηθούν και στη συνέχεια μια γενικότερης φύσης διάταξη, όπως έχει εκτεθεί πιο πάνω. Τυχόν περιορισμός του ορισμού της αναπηρίας σε απλή απαρίθμηση αναπηριών είναι το πιθανότερο ότι, σε περίπτωση που αχθεί ενώπιον του αρμόδιου Δικαστηρίου το θέμα, να κριθεί ότι ο ορισμός της αναπηρίας του προτεινόμενου νόμου για ποσόστωση παραβιάζει ή δε συνάδει με τον υπέρτερης νομικής ισχύος ορισμό της αναπηρίας στην προαναφερθείσα Ευρωπαϊκή Σύμβαση που κυρώθηκε με τον Κυρωτικό Νόμο 42/1987 δυνάμει του άρθρου 169 του Συντάγματος. Συγκεκριμένα, το άρθρο 169 (3) ορίζει ότι Διεθνείς Συμβάσεις και Συνθήκες που συνομολογούνται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και κυρώνονται με Κυρωτικό Νόμο της Βουλής των Αντιπροσώπων «έχουσιν από της δημοσίευσής αυτών εις την Επίσημον Εφημερίδα της Δημοκρατίας ηυξημένην ισχύν έναντι οιοδήποτε ημεδαπού νόμου...».

Καταληκτικά, προτείνουμε, επιμένουμε και είμαστε ανένδοτοι στον ακόλουθο ορισμό:

« ‘άτομο με αναπηρίες’ σημαίνει άτομο που παρουσιάζει εκ γενετής ή λόγω μεταγενέστερου συμβάντος μερικό ή πλήρη σωματικό, νοητικό ή ψυχικό περιορισμό που προέρχεται από σοβαρή παραμόρφωση, πολιομυελίτιδα, σοβαρή αδυναμία ή ακρωτηριασμό των άνω και/ή κάτω άκρων ή μυοπάθεια, παραπληγία, τετραπληγία ή απώλεια όρασης και από τα δυο μάτια ώστε η οπτική οξύτητα, ακόμη και με βοηθητικά μέσα, να μην υπερβαίνει τα 10/60 ή απώλεια της ακοής και από τα δυο αυτιά ώστε ο ουδός της ακοής του ατόμου, κατά μέσο όρο στις συχνότητες 500Hz, 1KHz και 2KHz, είναι μεγαλύτερος των 55dB (ντεσιμπέλ) στο καλύτερό του αυτί ακόμη και με βοηθητικά μέσα ή κατά πλάκα σκλήρυνση σε βαθμό που προκαλεί αναπηρία ή ρευματοπάθεια (φλεγμονώδεις αρθρίτιδες και αυτοάνοσες ρευματικές παθήσεις που επιφέρουν ψηλού βαθμού αναπηρίες) ή οποιοδήποτε σωματικό, νοητικό ή ψυχικό περιορισμό που προκαλεί ουσιώδη μείωση των προοπτικών βιοποριστικής του δραστηριότητας και διατήρησης επαγγέλματος.».

2. Πεδίο εφαρμογής:

Το Νομοσχέδιο αποκλείει από την ποσόστωση τις ψηλές κενές θέσεις στην ιεραρχία, όπως προκύπτει από τη λεκτική του διατύπωση στην ερμηνεία του όρου «θέση απασχόλησης», στο άρθρο 2 του Νομοσχεδίου. Τούτο πιστεύουμε ότι δημιουργεί απαράδεκτη διάκριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία και περιορισμό του πεδίου

εφαρμογής του Νόμου. Επιπρόσθετα η Οδηγία 2000/78/EK εξαιρεί από την εφαρμογή της, αναφορικά με τα μέτρα εργοδότησης των ατόμων με αναπηρία, μόνο το Στρατό και τις Δυνάμεις Ασφαλείας.

Εισηγούμαστε την αναμόρφωση της ερμηνείας του πιο πάνω Νόμου, με τη διαγραφή των λέξεων «στον εισαγωγικό βαθμό» από την πιο πάνω ερμηνεία του όρου «θέση απασχόλησης», ώστε να μην αποκλείεται για τα άτομα με αναπηρία η πρόσληψή τους σε οποιοσδήποτε θέσεις απασχόλησης, εφόσον μάλιστα, ούτως ή άλλως, κρίνονται και από πλευράς των απαιτούμενων προσόντων και από πλευράς ικανότητας. Διαφορετικά πιστεύουμε ακράδαντα ότι θα πρόκειται για διάκριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία.

3. Διενέργεια ειδικών εξετάσεων:

Διαφωνούμε με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Νόμου, σύμφωνα με τις οποίες για την εφαρμογή της ποσόστωσης στις προσλήψεις ατόμων με αναπηρία απαιτείται τα άτομα αυτά να επιτυγχάνουν σε τυχόν απαιτούμενες για τη θέση απασχόλησης γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις. Πιστεύουμε και προτείνουμε ότι τα άτομα με αναπηρία, εφόσον θα κρίνονται ότι αφενός κατέχουν τα απαιτούμενα για τη συγκεκριμένη θέση προσόντα και αφετέρου ότι θα έχουν την ικανότητα να ασκούν τα καθήκοντα της εν λόγω θέσης, δε θα πρέπει να υποβάλλονται στις τυχόν απαιτούμενες για τη θέση απασχόλησης γενικές γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις, γιατί έτσι θα βρίσκονται σε μειονεκτική θέση είτε λόγω της συγκεκριμένης φύσης της αναπηρίας τους και της προετοιμασίας που απαιτείται για αυτές είτε λόγω των γενικών δυσκολιών και επιπτώσεων που αντιμετωπίζουν γενικά τα άτομα με αναπηρία στην προετοιμασία για τέτοιες εξετάσεις. Π.χ. οι κωφοί και τα άτομα με ελαφρά νοητική αναπηρία που μπορούν να ασκήσουν τα καθήκοντα συγκεκριμένης θέσης είναι αδύνατο να παρακαθίσουν και να επιτύχουν σε τέτοιες εξετάσεις, οι οποίες μάλιστα απαιτούν και ξένη γλώσσα.

Έχουμε την άποψη ότι οι υποψήφιοι άτομα με αναπηρία ίσως θα πρέπει να παρακάθονται σε ειδικές εξετάσεις (γραπτές ή/και προφορικές), αλλά μόνο όταν οι υποψήφιοι άτομα με αναπηρίες είναι περισσότερα από ένα. Την άποψή μας αυτή τη βασίζουμε στην πικρή εμπειρία που έχουν τα άτομα με αναπηρία όταν είναι υποψήφιοι στη Δημόσια Υπηρεσία, οπότε, δυνάμει των σχετικών διατάξεων του άρθρου 44 του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν.1/1990 όπως τροποποιήθηκε) παρακάθονται στις προβλεπόμενες για

όλους εξετάσεις, με αποτέλεσμα να προτιμούνται άτομα χωρίς αναπηρία με τη δικαιολογία ότι το άτομο με αναπηρία δεν είναι ίσο σε αξία με τον διοριζόμενο, γιατί το διοριζόμενο άτομο χωρίς καμιά αναπηρία έλαβε μια ή δυο μονάδες περισσότερες και επομένως κατά την κρίση της ΕΔΥ υπερέχει σε αξία.

Άλλωστε, η έννοια της ποσόστωσης υπέρ των ατόμων με αναπηρία είναι να έχουν προτεραιότητα κατά ποσόστωση στις προσλήψεις γενικά στο Δημόσιο Τομέα εφόσον κατέχουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα και την ικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων της θέσης ή και εργασίας. Η αξία και η ικανότητα και καταλληλότητά τους να εκτελούν τα καθήκοντα της θέσης ή της πρόσληψής τους για εργοδότηση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα θα σχηματίζεται τελικά από το διορίζον όργανο, το οποίο θα λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψη, όπως προβλέπεται στο Νομοσχέδιο, τη συμβουλή, εισήγηση ή γνώμη του Τμήματος και της Ειδικής Επιτροπής, που θα λειτουργούν προς την κατεύθυνση αυτή με τη βοήθεια της Ειδικής Πολυθεματικής Επιτροπής.

Με βάση τα πιο πάνω προτείνουμε τις ακόλουθες νομοθετικές διατάξεις:

«Το διορίζον όργανο αποφασίζει τη διεξαγωγή ειδικής γραπτής ή και προφορικής εξέτασης για τους υποψηφίους άτομα με αναπηρίες, όταν αυτοί είναι περισσότεροι από έναν, ανάλογα με τις ανάγκες και τα καθήκοντα της θέσης, καθώς και τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα:

Νοείται ότι σε περιπτώσεις που η φύση της αναπηρίας δεν επιτρέπει την κατοχή του προσόντος του σχεδίου υπηρεσίας της κατοχής ξένης γλώσσας, το προσόν τούτο δε θα απαιτείται για το συγκεκριμένο άτομο με αναπηρία.».

4. Ποσοστό απασχόλησης:

Η εφαρμογή του ποσοστού 10% των κενών θέσεων, ως η ποσόστωση για τα άτομα με αναπηρία, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 του Νομοσχεδίου, δηλαδή 10% επί των κενών θέσεων του τρέχοντος έτους, είναι αυτονόητο ότι ελαχιστοποιεί τη χρησιμότητα του θεσμού όταν οι κενές θέσεις, που είναι και το πιο σύνθητες, είναι τέτοιος που δεν μπορεί να εφαρμοστεί η προβλεπόμενη ποσόστωση, για τούτο είχαμε προτείνει στο Υπουργείο

την ακόλουθη διατύπωση, η οποία αρχικά έγινε δεκτή, αλλά δυστυχώς στο τελικό κείμενο του Νομοσχεδίου διαγράφηκε.

Επανερχόμαστε και προτείνουμε την ακόλουθη διατύπωση της σχετικής διάταξης:

«Σε περίπτωση που ο ετήσιος αριθμός των κενών θέσεων απασχόλησης είναι τέτοιος που είναι αδύνατο να πληρωθεί το προβλεπόμενο ποσοστό του 10%, τότε για τον υπολογισμό του εν λόγω ποσοστού, λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των κενών θέσεων απασχόλησης στο σχετικό Οργανισμό κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια.».

5. Ειδική Πολυθεματική Επιτροπή:

Παρατηρούμε ότι στην προβλεπόμενη από το άρθρο 5 του Νομοσχεδίου Ειδική Πολυθεματική Επιτροπή δεν περιλαμβάνεται και ένας εκπρόσωπος της ΚΥΣΟΑ σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρθρου 3 του περί της Διαδικασίας Διαβούλευσης Κρατικών και Άλλων Υπηρεσιών σε Θέματα που Αφορούν τα Άτομα με Αναπηρία Νόμου του 2006, αφού η Επιτροπή αυτή θα ασχολείται με θέματα ατόμων με αναπηρία. Επίσης, δεν παρέχεται στην εν λόγω Επιτροπή σαφής υποχρέωση να καλεί ειδικούς, ανάλογα με τη φύση της συγκεκριμένης αναπηρίας κάθε ατόμου, που να κατέχουν τη σχετική εμπειρία ή γνώσεις ή εκπαίδευση, ώστε να μπορεί να εκφράσει άποψη για την ικανότητα του ατόμου με αναπηρία να ασκεί τα καθήκοντα της υπό πλήρωση θέσης.

Προτείνουμε να γίνουν οι πιο πάνω τροποποιήσεις με τις ανάλογες προσθήκες στο άρθρο 5 του Νομοσχεδίου.

6. Ετήσια Έκθεση:

Είναι διεκδίκηση της ΚΥΣΟΑ ότι ο Νόμος αυτός λόγω της ιδιομορφίας και του σκοπού που επιδιώκει, θα πρέπει να περιλάβει διάταξη που να προβλέπει ετήσια έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όχι μόνο προς τον Υπουργό και το Υπουργικό Συμβούλιο, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 (3) του Νομοσχεδίου, αλλά να υποβάλλεται και στη Βουλή των Αντιπροσώπων και να κοινοποιείται και στην ΚΥΣΟΑ.

7. Επιφυλάξεις της ΚΥΣΟΑ:

Α. Εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι ο ασφαλέστερος τρόπος για το θεσμό της ποσόστωσης είναι η τροποποίηση του άρθρου 28 του Συντάγματος, όπως έγινε και σε άλλες χώρες και στην Ελλάδα, με το άρθρο 21 του Ελληνικού Συντάγματος. Μόνο έτσι θα είναι σίγουρο ότι ο προτεινόμενος Νόμος δεν μπορεί να κηρυχτεί άκυρος και αντισυνταγματικός από το Ανώτατο Δικαστήριο με σοβαρές επιπτώσεις και απώλεια πολύτιμου χρόνου για τα άτομα με αναπηρία. Όμως, δηλώνουμε ότι το προτεινόμενο Νομοσχέδιο θα πρέπει να προωθηθεί απαραίτητα με τις πιο πάνω τροποποιήσεις που έχουμε προτείνει, διαφορετικά πιστεύουμε πως δε θα είναι χρήσιμος και αποτελεσματικός.

Β. Επιφυλάσσουμε το αίτημά μας για ποσόστωση και στον ιδιωτικό τομέα σύμφωνα και με τα πρότυπα και άλλων χωρών και το διεκδικούμε, ιδιαίτερα αφού η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν διακρίνει μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Γ. Το αίτημά μας από την αρχή ήταν και παραμένει η ποσόστωση όχι μόνο στις πρώτες προσλήψεις, αλλά και στις διαδικασίες προαγωγών. Το αίτημα αυτό συνάδει και με το Νόμο 42/1987, ο οποίος έχει κυρώσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Επαγγελματική Αποκατάσταση Αναπήρων Προσώπων, όπως έχει εκτεθεί πιο πάνω.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση,

Μίκης Φλωρέντζος,

Πρόεδρος